

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- การปกครอง, กรม. คู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน(กม.)กิจกรรมและการปฏิบัติงาน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, 2529.
- ____. คู่มือการวางแผนพัฒนาหมู่บ้านสำหรับคณะกรรมการหมู่บ้าน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, 2529.
- ____. คู่มือคณะกรรมการหมู่บ้าน(กม.). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2526.
- ____. แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาชนบทระดับอำเภอประจำปี สำหรับสำนักงานอำเภอ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, 2530.
- ____. "สรุปผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน(กม.)ทั่วประเทศ." กรุงเทพมหานคร: กองปกครองท้องที่ กรมการปกครอง, 2529. (อัครสำเนา).
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช, การเมืองกับการบริหาร. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2523.
- ____. การเมืองเปรียบเทียบ ทฤษฎีและแนวความคิด. กรุงเทพมหานคร: เจ้าพระยาการพิมพ์, 2526.
- นกรทนม, จังหวัด. ที่ว่าการอำเภอเรณูนคร. "บรรยายสรุปอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม." (อัครสำเนา).
- บัญชา คำพร เหลือ, คัมภีร์นักปกครอง รวมยอดความสำคัญจากเทศาภิบาล 2521 - 2529. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, 2530.
- ปธาน สุวรรณมงคล, "ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับคณะกรรมการหมู่บ้าน(กม.)." เทศาภิบาล 81 (กุมภาพันธ์ 2529): 71 - 78.

ปรีญา อุดมทรัพย์, "คณะกรรมการหมู่บ้าน จุดจบของการพัฒนา." เทศาภิบาล 82
(พฤษภาคม 2530) 14 - 21.

พัฒนาชุมชนอำเภอเรณูนคร, สำนักงาน. "แนะนำเขตพัฒนาตำบลนางาม." (อัครสำเนา)

ไพโรจน์ พรหมสำสัน, "กองทุนหมู่บ้าน การปลูกพืชที่หวังผล." เทศาภิบาล 82
(กันยายน 2530) 12 - 22.

พลศักดิ์ จิโรกรศิริ, การพัฒนาหมู่บ้านตามอุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง. กรุงเทพมหานคร งานส่งเสริมวิจัยและตำรา กองบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.

วิโรจน์ บัวเผื่อน, คู่มือปฏิบัติงานเกี่ยวกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สำหรับพนักงานฝ่ายปกครอง
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน. กรุงเทพมหานคร บริษัทพิธการพิมพ์ จำกัด, 2526.

สารปัญญา อินทรพูน, "ยุทธวิธีพัฒนาหมู่บ้าน." เทศาภิบาล 81 (กุมภาพันธ์ 2529)
61 - 70.

เอนก สิทธิประศาสน์, "การบริหารกับการพัฒนาประเทศ." เทศาภิบาล 82 (สิงหาคม
2530) 3 - 15.

อภิเนนทร์ ช่อธนาวงศ์, "ปัจจัยสร้างความสำเร็จของคณะกรรมการหมู่บ้าน." เทศาภิบาล
82 (กันยายน 2530) 36 - 43.

ภาษาต่างประเทศ

Almond, Gabriel A., "Introduction." in Gabriel Almond and
James S. Coleman (eds.), The Political of the Developing
Areas. Princeton: Princeton University Press, 1960.

- Almond, Gabriel A., Political Development: Essey in Neuristic Theory. Boston: Little, Brown and Company, 1970.
- Merton, Robert K., Social Theory and Social Structure. New York: The Free Press of Glencoe, 1957.
- Parsens, Talcott., Economy and Society. New York: The Free Press of Glencoe, 1956.
- _____, Essey in Sociological Theory. New York: The Free Press of Glencoe, 1949.

තරභාෂා

ภาคผนวก ก

ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย
ว่าด้วยการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน

พ.ศ. 2526

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่
พระพุทธศักราช 2457 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย วางข้อบังคับว่าด้วยการ
ดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้านไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ข้อบังคับนี้เรียกว่า "ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดำเนิน
งานของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2526"

ข้อ 2 ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราช
กิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้นายอำเภอแต่งตั้งคณะที่ปรึกษาคณะกรรมการหมู่บ้านประกอบด้วยกรรม
การสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิในเขตหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในระดับตำบลหรือหมู่บ้าน
ประธานหรือหัวหน้ากลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน ปลัดอำเภอซึ่งรับผิดชอบตำบลนั้น ผู้บริหารโรงเรียน
สังกัดสำนักงานการศึกษาแห่งชาติที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้านหรือตำบลนั้นหนึ่งคน และ
บุคคลอื่นใดที่คณะกรรมการหมู่บ้านเห็นสมควร

ข้อ 4 ที่ปรึกษาคณะกรรมการหมู่บ้าน พ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุหนึ่งเหตุใด
ดังต่อไปนี้

(1) ตาย

(2) ใ้ได้รับอนุญาตจากนายอำเภอให้ลาออก

(3) พ้นจากหน้าที่หรือย้ายไปดำรงตำแหน่งอื่น ซึ่งทำให้ไม่สามารถ

ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับหมู่บ้านได้

(4) นายอำเภอสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อตำแหน่งที่ปรึกษาคณะกรรมการหมู่บ้านว่างลง ให้นายอำเภอท้องที่พิจารณา
แต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการหมู่บ้าน แทนตำแหน่งที่ว่าง

ข้อ 5 ให้คณะกรรมการหมู่บ้านมีหน้าที่เสนอขอแนะนำและให้คำปรึกษาต่อ
 ผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับกิจการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยของราษฎร กิจการเกี่ยว
 วยความอาญาและความแพ่ง การพัฒนาหมู่บ้านและส่งเสริมอาชีพรวมทั้งการพัฒนาที่ดิน
 การคลัง การสาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรม การสวัสดิการและสังคม และกิจ
 การอื่น ๆ ที่คณะกรรมการหมู่บ้านพิจารณาเห็นว่าจำเป็น

ข้อ 6 ให้คณะกรรมการหมู่บ้านประชุมกันไม่น้อยกว่าสองครั้งต่อเดือน การกำ
 หนดวันประชุมให้ประธานคณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นผู้กำหนดและเรียกประชุม

สถานที่สำหรับประชุม ให้ใช้สถานที่ที่คณะกรรมการหมู่บ้านเห็นสมควร

ข้อ 7 ให้คณะกรรมการหมู่บ้านเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิเป็นรองประ
 ธานคณะกรรมการหมู่บ้านหนึ่งคน เป็นเลขานุการหนึ่งคน และเป็นผู้ช่วยเลขานุการหนึ่งคน
 ถ้าประธานคณะกรรมการหมู่บ้านไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รอง
 ประธานคณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นประธานในที่ประชุม

ในกรณีที่ประธานคณะกรรมการหมู่บ้าน และรองประธานคณะกรรมการหมู่บ้าน
 ไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการหมู่บ้านที่มาประชุม เลือกกรรมการหมู่บ้าน
 คนหนึ่ง เป็นประธานในที่ประชุมครั้งนั้น

ข้อ 8 การประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน ให้กระทำโดยเปิดเผย และเปิดโอกาส
 ราษฎรเข้าฟังได้ เว้นแต่คณะกรรมการหมู่บ้านจะลงมติให้ประชุมลับ

ข้อ 9 ให้คณะกรรมการหมู่บ้านตั้งฝ่ายกิจการต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือปฏิบัติการกิจ
 ของคณะกรรมการหมู่บ้านในแต่ละสาขางาน ตามที่คณะกรรมการหมู่บ้านจะพิจารณาเห็นสมควร
 โดยปกติควรมีฝ่ายกิจการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ฝ่ายกิจการปกครอง ฝ่ายกิจการป้องกัน
 และรักษาความสงบเรียบร้อย ฝ่ายกิจการคลัง ฝ่ายกิจการสาธารณสุข ฝ่ายกิจการศึกษา
 และวัฒนธรรม ฝ่ายกิจการสวัสดิการและสังคม หรือฝ่ายกิจการอื่นที่คณะกรรมการหมู่บ้าน
 พิจารณาเห็นว่าจำเป็น และได้รับความเห็นชอบจากนายอำเภอแล้ว

ข้อ 10 ฝ่ายกิจการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ประกอบด้วยบุคคลจำนวนห้าถึง
 เก้าคน โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นประธาน เกษตรหมู่บ้าน และราษฎรซึ่งคณะกรรมการหมู่บ้าน
 เลือกจากบุคคลที่มีสิทธิ เลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถและสนใจใน

กิจการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ หรือผู้นำท้องถิ่นในหมู่บ้านนั้น และให้ฝ่ายกิจการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพเลือกบุคคลในฝ่ายเป็นเลขานุการหนึ่งคน

ให้มีปลัดอำเภอหนึ่งคน พัฒนาการหนึ่งคน และเจ้าหน้าที่การเกษตรหนึ่งคนซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาของฝ่าย

ฝ่ายกิจการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ มีหน้าที่เสนอขอแนะนำหรือคำปรึกษาเกี่ยวกับการวางโครงการและแผนดำเนินงานพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ รวมทั้งงานพัฒนาที่ดิน ตามความต้องการของประชาชนในหมู่บ้านนั้น เพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาตำบล การขอความช่วยเหลือจากหน่วยราชการ องค์กร หรือเอกชนตามที่เห็นสมควร เพื่อปฏิบัติงานตามโครงการ และแก้ไขปัญหาคือข้อขัดข้องและอุปสรรค ที่เกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้าน

ข้อ 11 ฝ่ายกิจการปกครอง ประกอบด้วยบุคคลจำนวนห้าถึงเก้าคน โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองคนหนึ่ง และราษฎรซึ่งคณะกรรมการหมู่บ้านเลือกจากบุคคลที่มีสิทธิเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และความสนใจในกิจการปกครอง หรือผู้นำท้องถิ่นในหมู่บ้านนั้น และให้ฝ่ายกิจการปกครองเลือกบุคคลในฝ่ายเป็นเลขานุการหนึ่งคน

ให้มีปลัดอำเภอหนึ่งคน ซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาของฝ่าย

ฝ่ายกิจการปกครอง มีหน้าที่เสนอขอแนะนำหรือคำปรึกษาเกี่ยวกับการบังคับทุกข์ บำรุงสุขราษฎร การดูแลหมู่บ้านให้เป็นไปตามกฎหมาย ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีและนโยบายส่วนรวมของชาติ การส่งเสริมให้ราษฎรในหมู่บ้านมีความสนใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และการปกครองท้องถิ่น รวมทั้งการส่งเสริมความสามัคคีของส่วนรวม

ข้อ 12 ฝ่ายกิจการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย ประกอบด้วยบุคคลจำนวนห้าถึงเก้าคน โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านคนที่สอง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ และราษฎรซึ่งคณะกรรมการหมู่บ้านเลือกจากบุคคลที่มีสิทธิเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และความสนใจในกิจการป้องกันและรักษาความสงบ หรือผู้นำท้องถิ่นในหมู่บ้านนั้นและให้ฝ่ายกิจการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยเลือกบุคคลในฝ่ายเป็นเลขานุการหนึ่งคน

ให้ปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบงานป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย หรือปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมการปกครอง สารวัตรใหญ่หรือสารวัตร สารวัตรปกครองป้องกัน และ

หัวหน้าสถานีตำรวจภูธรตำบล เป็นที่ปรึกษาของฝ่าย

ฝ่ายกิจการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย มีหน้าที่เสนอขอแนะนำหรือคำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดหน่วยคุ้มครองและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน รวมทั้งการจัดกำลังป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ข้อ 13 ฝ่ายกิจการคลัง ประกอบด้วยบุคคลจำนวนห้าถึงเก้าคน โดยมีกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะกรรมการหมู่บ้านเลือกเป็นประธาน และราษฎรซึ่งคณะกรรมการหมู่บ้านเลือกจากบุคคลผู้มีสิทธิ เลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และความสนใจในกิจการคลัง และให้ฝ่ายกิจการคลังเลือกบุคคลในฝ่ายเป็นเลขานุการหนึ่งคน

ให้มีปลัดอำเภอหนึ่งคน หัวหน้ากรหนึ่งคน และเจ้าหน้าที่การเงินของส่วนราชการต่าง ๆ ซึ่งนายอำเภอแต่งตั้ง เป็นที่ปรึกษาของฝ่าย

ฝ่ายกิจการคลัง มีหน้าที่เสนอขอแนะนำหรือคำปรึกษาเกี่ยวกับการคลังและทรัพย์สินของหมู่บ้าน

ข้อ 14 ฝ่ายกิจการสาธารณสุข ประกอบด้วยบุคคลจำนวนห้าถึงเก้าคน โดยมีกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้เลือกเป็นประธาน แพทย์ประจำตำบลซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้านนั้น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และราษฎรซึ่งคณะกรรมการหมู่บ้านเลือกจากผู้มีสิทธิ เลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้และความสนใจในกิจการสาธารณสุข หรือผู้นำท้องถิ่นในหมู่บ้านนั้น และให้ฝ่ายกิจการสาธารณสุขเลือกบุคคลในฝ่ายเป็นเลขานุการหนึ่งคน

ให้มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัยในหมู่บ้านหรือตำบลนั้นหนึ่งคน ซึ่งนายอำเภอแต่งตั้ง เป็นที่ปรึกษาของฝ่าย

ฝ่ายกิจการสาธารณสุข มีหน้าที่เสนอขอแนะนำหรือคำปรึกษาเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพอนามัย การป้องกันโรค การวางแผนครอบครัว และการสุขาภิบาล ตลอดจนการรักษาภาวะแวดล้อมของหมู่บ้าน และป้องกันอันตรายอันเกิดจากภาวะแวดล้อมนั้นในหมู่บ้าน

ข้อ 15 ฝ่ายกิจการศึกษาและวัฒนธรรม ประกอบด้วยบุคคลจำนวนห้าถึงเก้าคน โดยมีกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้เลือกเป็นประธาน และราษฎรซึ่งคณะกรรมการหมู่บ้านเลือกจากบุคคลผู้มีสิทธิ เลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และ

ความสนใจในกิจการศึกษาและวัฒนธรรม พระสงฆ์ ผู้นำทางศาสนาอื่น ประธานกรรมการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา หรือผู้นำท้องถิ่นในหมู่บ้านนั้น และให้ฝ่ายกิจการศึกษาและวัฒนธรรม เลือกบุคคลในฝ่ายเป็นเลขานุการหนึ่งคน

ให้มีผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ หนึ่งคน ซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาของฝ่าย

ฝ่ายกิจการศึกษาและวัฒนธรรม มีหน้าที่เสนอขอแนะนำหรือคำปรึกษาเกี่ยวกับ การศึกษา การลูกเสือและกิจกรรมเยาวชน ตลอดจนกิจกรรมที่เกี่ยวกับศาสนา ศิลป วัฒนธรรม การกีฬา และการพักผ่อนหย่อนใจ

ข้อ 16 ฝ่ายกิจการสวัสดิการและสังคม ประกอบด้วยบุคคลจำนวนห้าถึงเก้าคน โดยมีกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้เลือกเป็นประธาน และราษฎร ซึ่งคณะกรรมการหมู่บ้าน เลือกจากบุคคลที่มีสิทธิ เลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความสนใจ ในกิจการสวัสดิการและสังคม หรือผู้นำท้องถิ่นในหมู่บ้านนั้น และให้ฝ่ายกิจการสวัสดิการและ สังคมเลือกบุคคลในฝ่ายเป็นเลขานุการหนึ่งคน

ให้มีปลัดอำเภอหนึ่งคน พัฒนาการหนึ่งคน ซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาของฝ่าย ฝ่ายกิจการสวัสดิการและสังคม มีหน้าที่เสนอขอแนะนำหรือคำปรึกษาเกี่ยวกับสวัสดิ การของราษฎร และสงเคราะห์ผู้ยากจนที่ไม่สามารถช่วยตนเองได้ หรือผู้ประสบภัยธรรมชาติ ตามความจำเป็น

ข้อ 17 ฝ่ายกิจการอื่น ประกอบด้วยบุคคลจำนวนห้าถึงเก้าคน โดยมีผู้ใหญ่บ้าน เป็นประธาน และราษฎรซึ่งคณะกรรมการหมู่บ้าน เลือกจากผู้มีสิทธิ เลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรง คุณวุฒิที่มีความรู้และความสนใจในกิจการของฝ่ายนั้น และให้ฝ่ายนั้น เลือกบุคคลในฝ่ายเป็น เลขานุการหนึ่งคน

ให้นายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้งที่ปรึกษาของฝ่าย

ฝ่ายกิจการอื่นมีหน้าที่เสนอขอแนะนำหรือคำปรึกษาเกี่ยวกับกิจการของฝ่ายนั้น

ข้อ 18 การดำเนินกิจกรรมของฝ่ายต่าง ๆ อาจจัดตั้งกลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ กลุ่มอาชีพอื่น กลุ่มผลประโยชน์ หรือกลุ่มปฏิบัติงานอื่น เพื่อช่วยเหลือ และสนับสนุนทางปฏิบัติงานของแต่ละฝ่ายได้ตามที่เห็นสมควร

ข้อ 19 บุคคลในฝ่ายพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุหนึ่ง เหตุใดก็ตามต่อไปนี้

- (1) ตาย
 - (2) ใ้ได้รับอนุญาตจากประธานคณะกรรมการหมู่บ้านให้ลาออก
 - (3) คณะกรรมการหมู่บ้านมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง เพราะเห็นว่ามีความประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่หมู่บ้าน มติดังกล่าวต้องมีคะแนนเสียงไม่ต่ำกว่าสองในสามของจำนวนคณะกรรมการหมู่บ้านทั้งหมด
 - (4) นายอำเภอสั่งให้พ้นจากตำแหน่งเมื่อสอบสวนแล้วปรากฏว่า บกพร่องในทางความประพฤติ หรือไม่มาประชุมสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุผลอันควร หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ตามปกติได้ หรือขาดคุณสมบัติของผู้ที่มีสิทธิเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ ยกเว้นคุณสมบัติการเป็นภิกษุ และการเป็นผู้นำทางศาสนาตามข้อ 15
 - (5) เมื่อฝ่ายถูกยุบหรือเลิกฝ่าย
 - ข้อ 20 การประชุมฝ่ายต่าง ๆ ให้นำเอาวิธีการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านมาใช้โดยอนุโลม
 - ข้อ 21 โครงการที่ริเริ่มหรือจัดทำขึ้นโดยฝ่ายต่าง ๆ ให้เสนอผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการหมู่บ้านก่อนทุกโครงการ
 - ข้อ 22 ให้นายอำเภอเป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน และฝ่ายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ และมีอำนาจสั่งให้ดำเนินการให้ถูกต้องได้ เมื่อเห็นว่าจะเป็นผลเสียหายแก่ท้องที่หรือราชการ

ในกรณีที่นายอำเภอสอบสวนแล้วปรากฏว่า ฝ่ายกิจการใดปฏิบัติหน้าที่ไม่ต่อความสงบเรียบร้อย หรือสวัสดิภาพของประชาชน ละเลยไม่ปฏิบัติตาม หรือปฏิบัติไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ นายอำเภออาจสั่งยุบฝ่ายกิจการนั้นได้

 - ข้อ 23 เมื่อบุคคลในฝ่ายพ้นจากตำแหน่งตามข้อ 19(1) (2) (3) หรือ (4) ให้คณะกรรมการหมู่บ้านดำเนินการเลือกบุคคลในฝ่าย ซึ่งต้องเลือกตามข้อบังคับนี้แทน ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่บุคคลในฝ่ายพ้นจากตำแหน่ง
- เมื่อนายอำเภอสั่งยุบฝ่ายใด ให้คณะกรรมการหมู่บ้านดำเนินการเลือกบุคคลในฝ่าย ซึ่งต้องเลือกตามข้อบังคับนี้แทนภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่นายอำเภอสั่งยุบ ระหว่างที่ฝ่ายถูกยุบให้คณะกรรมการหมู่บ้านรับผิดชอบในการปฏิบัติงานแทนฝ่ายนั้น

ข้อ 24 ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทย รักษาการตามข้อบังคับนี้

ประกาศ ณ วันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2526

พลเอก สิทธิ จิรโรจน์

(สิทธิ จิรโรจน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ภาคผนวก ข

รายละเอียดตารางแสดงผลการปฏิบัติงานที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน
ฝ่ายกิจการต่าง ๆ

ตารางที่ 13

กิจกรรมของฝ่ายพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ

กิจกรรม	รายละเอียดของจำนวนหมู่บ้านแยกรายภาค				รายละเอียดของ หมู่บ้านทั้งหมด
	เหนือ	อีสาน	กลาง	ใต้	
1. สำรวจข้อมูลจัดทำแผน	37.47	44.42	11.43	23.35	35.69
2. ทำปุ๋ยหมัก	32.98	35.42	32.34	19.79	32.23
3. คูแลร์รักษาที่คันสาธารณะ	17.87	27.32	10.21	8.83	18.83
4. สร้าง ปรับปรุง ซุดลอก แหล่งน้ำขนาดเล็ก	21.67	19.23	10.55	3.54	15.69
5. พัฒนาสภาพแวดล้อม	8.65	22.92	11.86	8.89	15.44
6. สร้าง ซ่อมแซม ปรับ ปรุงถนนภายในและ ภายนอกหมู่บ้าน	14.09	14.69	8.59	7.22	12.15
7. ปลูกพืชไร่ พืชหมุนเวียน ลดพื้นที่ปลูกมัน ปลูกผัก สวนครัว	4.88	7.73	5.41	6.48	6.39
8. ส่งเสริมอาชีพทรง	4.44	3.97	1.46	1.01	4.49
9. รวมโครงการพัฒนา พิเศษของจังหวัด	2.40	5.49	3.18	0.27	3.63
10. ปลูกป่า ไมโตเร็ว	0.97	6.75	0.20	1.59	3.27
11. สร้าง ซ่อมแซม ปรับ ปรุงสาธารณสมบัติ	3.56	3.81	1.47	2.25	2.99
12. รวมโครงการ กสช.	2.98	4.36	1.46	0.46	2.88

กิจกรรม	ร้อยละของหมู่บ้านแยกภูมิภาค				ร้อยละของหมู่บ้านทั้งหมด
	เหนือ	อีสาน	กลาง	ใต้	
13. จัดตั้งกลุ่มเกษตรกร กลุ่มสนใจ กลุ่มอาชีพ	3.75	2.67	2.70	0.95	2.69
14. ประมงหมู่บ้าน เขต เลียงกุง	1.33	3.97	0.50	0.71	2.15
15. ส่งเสริมการขายผลผลิตหมู่บ้าน	2.10	2.56	1.58	0.19	1.93
16. สร้างที่ประชุมหมู่บ้าน	0.57	3.00	1.51	0.34	1.79
17. ตั้งธนาคารชาว ฉางขาวรวม	0.36	3.29	0.07	0.01	1.47
18. ส่งเสริมธนาคารออมสิน นานาปรับปรุง แปลงสาธิตชาวพันธุศักดิ์	2.00	0.74	1.32	0.80	1.22
19. ร่วมโครงการเช่าที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม	0.57	0.47	0.24	0.07	0.73
20. ร่วมโครงการรณรงค์คุณภาพชีวิต	0.30	-	1.42	0.16	0.43
21. กำจัดหญ้า	1.37	-	0.18	0.04	0.34
22. ร่วมโครงการยกระดับราคาข้าว	-	0.64	-	-	0.27
23. ร่วมโครงการประปาหมู่บ้าน	0.37	0.01	0.02	0.02	0.10
24. ร่วมโครงการไฟฟ้าหมู่บ้าน	0.58	0.02	0.14	0.22	0.09
25. ร่วมโครงการธนาคารโต กระ- บือ	-	0.04	-	-	0.02

ตารางที่ 14

กิจกรรมของฝ่ายปกครอง

กิจกรรม	ร้อยละของหมู่บ้านแยกภูมิภาค				ร้อยละของหมู่บ้านทั้งหมด
	เหนือ	อีสาน	กลาง	ใต้	
1. ประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง	40.30	69.85	45.71	35.27	53.37
2. ให้ความรู้ความทึะ เบี่ยนและ บัตรประจำตัวประชาชน	39.60	53.20	34.70	28.96	42.78

กิจกรรม	ร้อยละของหมู่บ้านแยกรายภาค				ร้อยละของหมู่บ้านทั้งหมด
	เหนือ	อีสาน	กลาง	ใต้	
3. อบรมความรู้ด้านประชาธิปไตย	24.39	28.18	21.99	24.93	25.45
4. จัดทำทะเบียน กม.	14.25	23.19	12.26	13.41	17.39
5. ประชาสัมพันธ์การแจกจ่าย ปรับปรุงทะเบียนบ้านให้เป็นปัจจุบัน	13.19	18.65	10.71	11.26	14.63
6. สำรวจแนวเขตการปกครอง	2.70	10.98	0.37	1.20	5.40
7. ไกลเกลียดข้อพิพาท	8.60	3.93	0.03	2.33	4.43
8. ทำป้ายคำขวัญ ป้ายชื่อหมู่บ้าน บ้านเลขที่ ถนน สถิติทางการปกครอง	3.74	3.09	0.68	1.79	2.47
9. เผยแพร่ข่าวสารของทางราชการ	2.05	3.05	1.06	1.32	2.14
10. จัดแข่งขันหมู่บ้าน	-	3.94	0.46	-	1.76
11. ร่วมโครงการอำเภอเคลื่อนที่	0.69	1.76	2.94	0.81	1.71
12. อบรมพบทานความรู้ กม.	0.76	0.55	1.10	1.05	0.79
13. ออกระเบียบหรือกฎของหมู่บ้าน	1.04	0.96	0.06	0.01	0.73
14. สร้างหอกระจายข่าวหมู่บ้าน	0.49	1.17	0.03	0.03	0.60

ตารางที่ 15

กิจกรรมของฝ่ายป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย

กิจกรรม	ร้อยละของหมู่บ้านแยกรายภาค				ร้อยละของหมู่บ้านทั้งหมด
	เหนือ	อีสาน	กลาง	ใต้	
1. จัดเวรยามหมู่บ้าน	44.02	55.83	26.73	28.20	42.65
2. ป้องกันปราบปรามการลักลอบตัด ไม้ทำลายป่า	19.46	21.76	6.34	7.60	15.74
3. ลกอบายมุข ลกอาชญากรรม คอทาน การพนัน	8.57	14.03	3.44	5.74	9.24

กิจกรรม	ร้อยละของหมู่บ้านแยกรายภาค				ร้อยละของหมู่บ้านทั้งหมด
	เหนือ	อีสาน	กลาง	ใต้	
4. การใช้ อดี. รักษาความสงบเรียบร้อย	8.22	7.01	9.11	2.92	6.22
5. หาข่าว ฝึกหาข่าว ฝึกความมั่นคง	5.45	5.72	2.38	1.57	4.33
6. ฝึกทบทวน ทส.ปช. , ลส.ชบ. หรือกลุ่มพลังต่าง ๆ	5.85	2.53	1.87	0.36	2.80
7. จัดทำสัญญาณเตือนภัยของหมู่บ้าน	0.34	4.10	2.64	1.47	2.62
8. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	2.47	4.65	2.77	2.36	1.33
9. ป้องกันยาเสพติด	1.74	1.46	1.08	0.40	1.30
10. สร้างบังเกอร์ ป้อมยาม จุดตรวจ	0.09	0.27	0.29	0.03	0.20
11. เตรียมอาวุธ กระสุน ป้องกันหมู่บ้าน	-	0.06	0.60	-	0.17

ตารางที่ 16 กิจกรรมของฝ่ายการคลัง

กิจกรรม	ร้อยละของหมู่บ้านแยกรายภาค				ร้อยละของหมู่บ้านทั้งหมด
	เหนือ	อีสาน	กลาง	ใต้	
1. กระตุ้น เร่งเร้าให้ประชาชนเสียภาษีบำรุงท้องที่	46.84	63.39	50.64	43.79	54.23
2. จัดทำทะเบียนทรัพย์สิน	9.82	12.76	7.85	1.68	9.57
3. สำนักรวข้อมูลที่ดิน โรงเรือน ป้ายร้านค้า เพื่อเสียภาษี	4.38	10.08	1.40	1.37	5.66
4. จัดตั้งกองทุนพัฒนาหมู่บ้าน	3.26	6.33	0.02	0.28	3.38
5. จัดงานหารายได้เข้าหมู่บ้าน	1.34	1.97	3.29	0.21	1.94

กิจกรรม	ร้อยละของหมู่บ้านแยกชายภาค				ร้อยละของหมู่บ้านทั้งหมด
	เหนือ	อีสาน	กลาง	ใต้	
6. ตั้งกลุ่มออมทรัพย์ หรือสหกรณ์หมู่บ้าน	0.20	2.44	1.88	1.00	1.92
7. ทำบัญชีรับ - จ่ายเงินของหมู่บ้าน	1.40	3.30	0.10	0.73	1.80
8. ตั้งร้านค้าสวัสดิการ ศูนย์สวัสดิการ ตลาด กองทุนเฉพาะกิจ	0.63	3.60	0.08	0.09	1.67
9. อบรมความรู้เกี่ยวกับการเงิน การคลัง	0.20	0.59	-	0.04	0.29

ตารางที่ 17 กิจกรรมของฝ่ายสาธารณสุข

กิจกรรม	ร้อยละของหมู่บ้านทั้งหมด				ร้อยละของหมู่บ้านทั้งหมด
	เหนือ	อีสาน	กลาง	ใต้	
1. การวางแผนครอบครัว	14.27	20.11	5.20	13.02	13.15
2. ป้องกันโรคระบาด	7.37	12.69	6.15	1.58	8.95
3. ปรับปรุงบ้านเรือนให้สะอาด	9.52	11.24	2.90	5.35	8.10
4. สร้างส้วมที่ถูกสุขลักษณะ	6.21	12.01	1.18	11.35	8.02
5. ให้ความรู้ด้านสุขศึกษาแก่ประชาชน	6.58	9.63	3.35	2.31	6.54
6. จัดทำบัตรสุขภาพ	4.03	7.62	6.03	2.46	5.83
7. บันฑุม โองเก็บน้ำฝน	3.64	7.38	4.55	6.28	5.75
8. ตั้งกองทุนโภชนาการ ผลิตอาหารเสริม	2.38	7.33	2.74	2.08	4.50
9. ตั้งกองทุนยา หรือธนาคารยา	4.56	2.14	5.04	1.24	3.26
10. สร้างถังเก็บน้ำสะอาด	1.74	3.67	0.75	2.35	2.37
11. การอนามัยเนและเด็ก	1.77	4.25	0.11	0.46	2.24

กิจกรรม	ร้อยละของหมู่บ้านแยกภูมิภาค				ร้อยละของ หมู่บ้านทั้งหมด
	เหนือ	อีสาน	กลาง	ใต้	
12. ชุก เจาะบ่อน้ำตื้น แล่งน้ำ	3.80	2.00	0.22	2.14	1.96
13. จัดทำถังขยะ เต้าเผาขยะ	0.11	1.84	0.05	2.11	1.06
14. จัดทำรางระบายน้ำ หลุมซึม	0.79	0.91	0.04	0.01	0.56
15. ปลุกสมุนไพรในหมู่บ้าน	1.21	-	0.37	0.01	0.35
16. อบรมช่างสุขภัณฑ์	0.08	2.00	0.22	2.14	0.29
17. ส่งเสริมให้ชาวบ้านกินปลาร้าสุก	-	0.68	-	-	0.28

ตารางที่ 18

กิจกรรมของฝ่ายศึกษาและวัฒนธรรม

กิจกรรม	ร้อยละของหมู่บ้านแยกภูมิภาค				ร้อยละของ หมู่บ้านทั้งหมด
	เหนือ	อีสาน	กลาง	ใต้	
1. ผลิตคู่มือไม่รื้อหนังสือ	31.97	25.18	14.21	9.04	21.95
2. รักษาขนบธรรมเนียมประเพณี	10.28	18.97	8.41	2.62	12.52
3. สร้างที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	6.56	18.13	3.58	4.09	10.35
4. จัดกิจกรรมในวันสำคัญของชาติ	9.22	13.86	4.58	3.83	9.36
5. ส่งเสริมศีลธรรม พังเทศน์	7.32	3.94	0.89	0.46	3.49
6. แข่งขันกีฬาประชาชน	2.91	4.07	1.22	3.39	3.04
7. พัฒนาวัด โรงเรียน ศาลาประชาคม สร้างพระพุทธรูป	2.16	2.77	1.96	0.44	2.16
8. สสำรวจเด็กในวัยเรียน	2.37	1.40	0.06	0.47	1.17
9. จัดโครงการศึกษาแบบเบ็ดเสร็จ	1.11	1.75	0.09	0.21	1.01
10. ส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน	0.03	2.26	0.15	0.04	1.00
11. จัดสร้างอาคาร อุปกรณ์การเรียน	0.51	1.22	1.36	1.20	0.98
12. เลี้ยงอาหารกลางวันเด็กนักเรียน	1.27	0.89	0.10	0.07	0.68

กิจกรรม	ร้อยละของหมู่บ้านแยกรายภาค				ร้อยละของหมู่บ้านทั้งหมด
	เหนือ	อีสาน	กลาง	ใต้	
13. สร้างหอสมุดประชาชน	0.49	1.23	-	-	0.62
14. ฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น	0.15	1.09	0.32	0.11	0.58
15. สร้าง ปรับปรุงสนามกีฬา	0.12	1.13	0.16	0.05	0.55
16. จัดตั้งกลุ่มเยาวชน	0.11	0.23	0.22	0.10	0.19
17. หาทุนช่วยเหลือเด็กนักเรียน	0.07	0.41	0.03	0.03	0.20
18. ตั้งกลุ่มสตรีดำเนินงานต่าง ๆ	0.11	0.23	0.22	0.10	0.19

ตารางที่ 19

กิจกรรมของฝ่ายสวัสดิการและสังคม

กิจกรรม	ร้อยละของหมู่บ้านแยกรายภาค				ร้อยละของหมู่บ้านทั้งหมด
	เหนือ	อีสาน	กลาง	ใต้	
1. การช่วยเหลือคนยากจน คนช่วยตนเอง ไม่ได้ และผู้ประสพภัย	19.33	12.76	3.25	5.27	10.90
2. ทำบัตรสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อย	4.99	7.43	7.29	6.16	6.72
3. สำรวจคนยากจนในหมู่บ้าน	5.78	5.30	3.73	0.95	4.49
4. ตั้งกองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์	4.82	3.19	0.04	2.22	2.64
5. ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	0.46	1.44	1.02	0.24	0.98
6. สร้างสวนสาธารณะ ที่พักผ่อน	0.03	1.99	0.08	-	0.86
7. จัดเที่ยวไปคลายนาให้คนยากจน	-	-	0.65	-	0.16
8. สร้างสนามเด็กเล่น	0.06	0.15	0.03	-	0.08

ประวัติผู้เขียน

ผู้เขียนชื่อนายวีระชาติ หองโชติ เกิดเมื่อวันที่ 16 กันยายน 2503 ที่อำเภอมากเหล็ก จังหวัดสระบุรี และอพยพตามครอบครัวไปอยู่จังหวัดอุบลราชธานี

การศึกษาจบรัฐศาสตรบัณฑิต จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี 2526 และเข้าศึกษาต่อหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีเดียวกัน

ประวัติการทำงาน ในปี 2527 รับราชการที่สำนักงานนายกรัฐมนตรี และโอนมาอยู่กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ในตำแหน่งปลัดอำเภอ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ปัจจุบันรับราชการในตำแหน่งปลัดอำเภอ อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม

